

En of het hier gesneeuwd heeft

*Eerste sneeuw, ja eerste sneeuw,
maar wie heeft ogen voor de laatste,
de laatste sneeuwpop, het smelten
van de voeten, wie let daarop?*

*Zo gaat het ook met pijn.
Je voelt het onbarmhartige
begin maar het verdwijnen
maak je op uit het verdwenen zijn.*

Judith Herzberg

Uit: 'Bijvangst' – De Harmonie 1999

Niet echt van toepassing bij ons, maar toch: *'En of het hier gesneeuwd heeft'*. De sneeuw heeft velen gelukkig gemaakt, zeker niet alleen de kinderen die met hun ouders gretig sneeuw rolden om er een *'sneeuwpop'* mee te maken. Niet op alle plaatsen plakte de sneeuw even goed opdat de figuren die de tuin zouden versieren er – voorzien van de nodige attributen zoals steentjes, knopen en een wortel of takje – een beetje 'menselijk' zouden uitzien. En hoeveel foto's met prachtige sneeuwlandschappen zagen we niet verschijnen via multimedia! Het was immers al een aantal jaren geleden dat we konden genieten van sneeuw- en ijspret. Is dit wel zo voor iedereen? Wie de weg op moest, kon overdag of tijdens lange en koude nachtelijke uren op de hulp van sneeuwruimers rekenen. *'Eerste sneeuw, ja eerste sneeuw'*, zo zal het dan wel uit verschillende monden klinken. *'Ja'* klinkt het, want je moet er immers mee afrekenen. Het vele moois heeft immers zijn schaduwkanten. *'Maar wie heeft ogen voor de laatste?'* Gaan we er te snel aan voorbij dat vele helpende handen klaar staan? In de buurt of op groter niveau deskundig georganiseerd? En hoe verder het gedicht vordert, hoe verder het ons verwijdert van wat we nu de voorbije dagen mochten beleven. Met *'het smelten van de voeten, wie let daarop?'* krijgen we duidelijk een andere geschiedenis, een andere realiteit voor ogen. *'Het smelten van de voeten'* doet ons eerder aan wegwijnen, voorgoed verdwijnen, denken. We mogen niet vergeten dat de dichteres Judith Herzberg tijdens de Tweede Wereldoorlog met haar familie geïnterneerd was in Huize De Biezen in Barneveld. Toen de Duitsers het kamp ontruimden om alle Joden op transport te zetten naar Westerbork wist zij met haar broer en zus te ontsnappen. De rest van de oorlog bracht zij door op een onderduikadres. Haar ouders werden vanuit Westerbork naar Bergen-Belsen getransporteerd, maar zijn hier levend uitgekomen. We kunnen het ons moeilijk voorstellen in welke schrijnende omstandigheden joodse gevangenen moesten leven, met zicht op de dood. Leven en dood zo ijzig voelbaar dichtbij elkaar! En *'Zo gaat het ook met pijn'*. Kunnen we pijn inschatten? Moet je eerst

zelf die pijn, of pijnlijke ervaring, beleefd hebben om je daar een beeld van te vormen? In gedachten verwijl ik naar een reis naar Auschwitz waar we een aantal jaren geleden in groep door het gevangenenkamp wandelden en ons probeerden voor te stellen (Kan dat wel?) – het was ook bitter koud en er lag sneeuw – hoe *‘het onbarmhartige begin’* van de jodenvervolging en -destructie op grote schaal – geen navolging heeft in de geschiedenis. Foto’s, gaskamers en verbrandingsovens, barakken met stapelbedden...voor altijd pijnlijk in ons geheugen gegrift! Ik kan me het beeld nog voorstellen van een vriend en medereiziger die in lichte kledij en tranen in de ogen bij vriestemperaturen bijna één wilde worden met het lijden van de kampbewoners. Wat een signaal van iemand die zich tussen *‘uit het verdwenen zijn’* van onschuldigen als Mens gedroeg! (HVdS)